

DEZASTRE Naturale: Cutremur, Inundatii, Tsunami... *Poate Analiza Tehnica ajuta agricultorii?* Partea II

de Dr Mircea Dologa, MD, CTA

Paris - Franta

Sezonul 2010/2011 este unul dintre cele mai bune in ceea ce priveste recolta de bumbac !

Fermierii au plantat aproximativ 650.000 hectare cu bumbac in perioada octombrie – septembrie 2011, in principal datorita abundentei surselor de apa dupa o primavara ploioasa. Pretul pietei deja ridicat in comparatie cu anul 2009 a incurajat fermierii sa creasca in mod dramatic suprafata cultivata... Preturile de pe piata erau la acel moment la cel mai inalt nivel de la Razboiul Civil din Statele Unite din anii 1860.

Revenind la prezent ... *Ce se intampla cu recolta din luna aprilie 2011 ? Care va fi influenta inundatiilor serioase din Queensland asupra recoltei de bumbac ? Ce se va intampla cu valoarea exportului de produse agricole? Putem spune ca ele o sa fie consistente la sfarsitul sezonului ?*

Surse de incredere din administratie confirma faptul ca, in ciuda efectelor dramatice ale inundatiilor devastatoare, impactul va fi minim iar recolta din acest an va depasi cu 400.000 de baloti (1 balot Australian = 227 kilograme sau 4,4 baloti = 1 tona) recolta de anul trecut ! Mai precis ... Recolta din acest an va fi de aproximativ 4.000.000 baloti, fata de doar 3.600.000 baloti anul trecut. *O veste minunata, nu-i asa ?* O alta recolta record dupa cea de anul trecut, in ciuda dezastrului inregistrat pe o suprafata de un milion de kilometri patrati in 41 din cele 73 de municipalitati ale statului Queensland.

De data aceasta, dupa nenumarate rapoarte mai mult sau mai putin serioase, referitoare la impactul negativ semnificativ al inundatiilor asupra recoltei de bumbac – *datorat efectului de saturatie cu apa a solului* – fermierii australieni au avut noroc... Pretul ridicat de pe piata da posibilitatea obtinerii unor profituri confortabile, estimate la peste 2,2 miliarde de dolari. Iar aceasta este o veste foarte buna pentru intreaga economie australiana si mai ales pentru activitatea de export datorita cererii ridicate de pe piata din China. *Ce vesti mai bune si-ar fi dorit economiile locale care au avut de suferit atat fizic cat si material si financiar in ultima decada ?*

Cititorii revistei australiene din Sydney intitulata *Your Trading Edge* (YTE) au avut ocazia sa citeasca prima parte a acestei serii de articole dedicate inundatiilor din Queensland care a fost publicata in editia martie/aprilie 2011, fiind redactata pe 3 ianuarie 2011 si de asemenea publicata de catre www.EconomicTimes.ro si www.Goldring.ro pe 22 martie 2011. La acea data pretul contractelor Futures Perpetual (simbolul CT #F in softul de grafice *eSignal*) atingea valoarea 14650. In cadrul acestui studiu al pietei bumbacului am aratat ca nu exista nici un semnal de inversare al trendului, sau cu alte cuvinte « *nu exista dovada solida a unei inversari de trend...* » Am ajuns atunci la concluzia ca trendul ascendent va continua inca doua saptamani, dar nu din motive ce tin de o eventuala penurie de bumbac cauzata de inundatii ci mai degraba din motive ce tin de stocul scazut de bumbac din Australia. Evolutia ulterioara a constatat intr-o crestere puternica a pretului pana la nivelul cheie 21970 atins in 7 martie 2011, evolutie ce s-a stabilizat abia in zilele acestea – *perioada recoltarii* – in jurul nivelului cheie 14780 (10 mai 2011).

Ei bine... *Este acesta un lucru bun sau rau ?* Judecand dupa pretul pietei din perioada similara a anului trecut – 8710 atins in 26 aprilie 2010 – observam o crestere confortabila de 41%. Economia australiana va beneficia de un surplus de 2,2 miliarde dolari, o crestere substantiala de la un an la altul.

Bazandu-ne pe experienta din trecut, si anume pe graficele puse la dispozitie de Analiza Tehnica, va trebui sa decidem astazi – *10 mai 2011* – daca piata inca nu a atins minimul din acest an (*la nivelul de astazi 14300*) si va continua corectia sau ... daca se va aprecia pana la nivelul 17244 aflat in vecinatatea gap-ului de continuare. Aceasta dilema ar fi mai usor de rezolvat apeland la comportamentul din trecut al acestei pietei.

Vom analiza din nou graficele pietei bumbacului (*contractele Futures Perpetual*) prin intermediul unei *abordari de tip Top-Down* si a *Analizei Pitchfork Integrate*. In continuare analizam orizonturile de timp multiple prin prisma acestor doua tehnici :

- **Graficul lunar** (vezi *Figura nr 1*) prezinta o *formatiune de tip parabolic* – evidentiata cu ajutorul cercurilor multiple Jenkins – a carui ultim swing nu numai ca a constat intr-o cadere brusca a pretului (precum o piatra cazuta pe fundul lacului) dar a avut inchiderea in zecimea inferioara a sa. Este important de notat faptul ca nivelul la care a avut loc inchiderea reprezinta o masura importanta a probabilitatii de continuare a miscarii descendente a acestui swing.

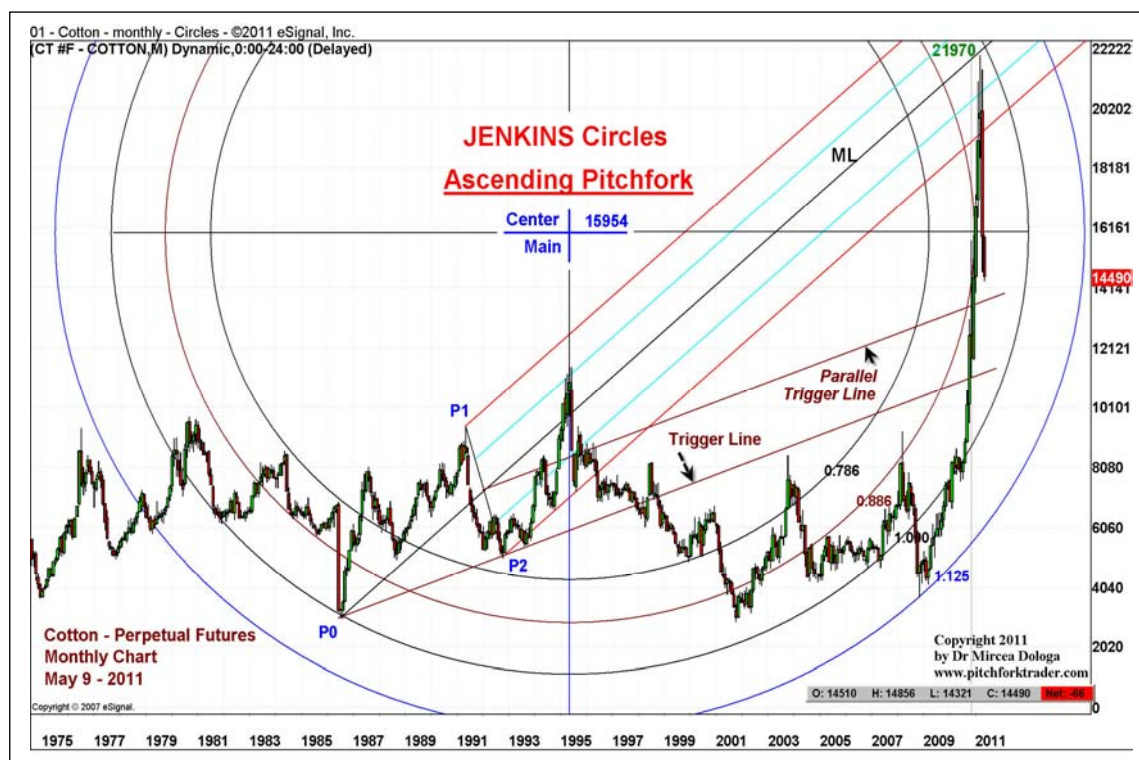

Figura nr 1

In incercarea de a identifica minimul absolut al acestei corectii am trasat un pitchfork ascendent a carei linie mediana (ML) a stopat ascensiunea pretului la nivelul 21970, nivel ce reprezinta cel mai inalt maxim pana la acest moment ; in acelasi timp linia declansatoare paralela (*Engleza – Parallel Trigger Line*) cu linia declansatoare principala (*Engleza – Trigger Line*) a pitchfork-ului este pregatita sa stopeze corectia viguroasa a ultimului swing (vezi *cele doua sageti din Figura 1*). Cercurile multiple Jenkins servesc drept suport si rezistenta atat prin ele insele cat si prin intermediul confluentelor formate cu liniile pitchfork-ului.

Figura nr 2

- Graficul lunar** (vezi Figura nr 2) prezinta o tehnica foarte rar folosita - dar foarte eficienta – denumita *Confluenta Pret – Timp*. Dupa cum putem observa in Figura nr 2, reprezentarea grafica a evolutie pietei ajuta la estimarea confluentelor pret/timp capabile sa stopeze evolutia pretului. Am apelat de asemenea la tehnicile Fibonacci aplicate atat pretului cat si timpului pentru a identifica cele mai probabile confluenta. Oscilatorul OSC (5,40) sau (5,35) ajuta traderul sa identifice zona terminala a formatiunii ABC care a luat forma unei unde 4 (W4). Teritoriul de variatie a indicatorului OSC corespunzator acestei unde Elliott este cuprins intre valorile 0,9 si 1,4 fata de unda anterioara W3. Cele mai probabile niveluri pentru zona terminala a undei W4 sunt urmatoarele : nivelul cheie 12820 (*corespunzator retragerii Fibonacci 50%*), nivelul cheie 11465 (*ultimul nivel maximal*) si nivelul cheie 10660 cu o probabilitate mai scazuta. Un lucru este sigur... *Principiul Alternantei* sugereaza faptul ca unda W4 va avea o amplitudine si o durata mai mica in comparatie cu unda W2 a carei durata a fost extrem de mare.

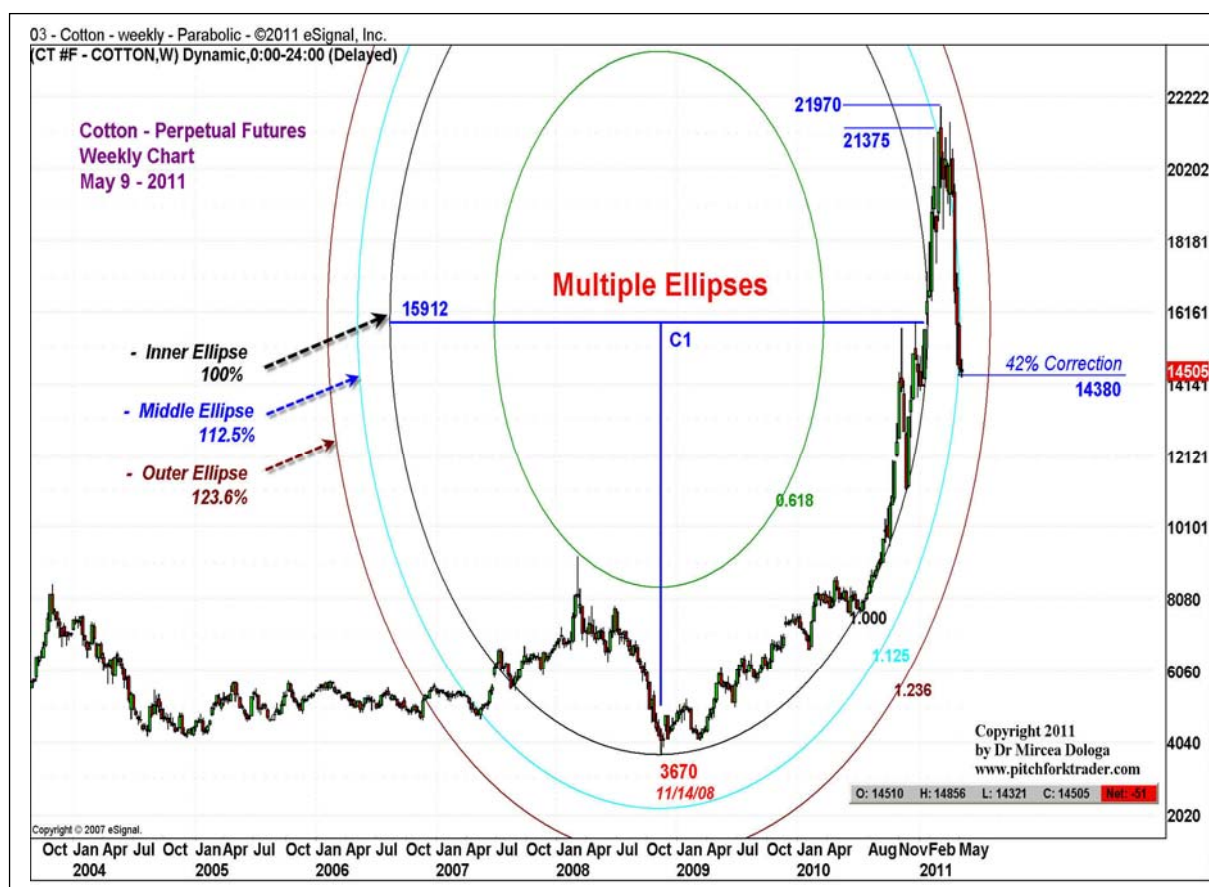

Figura nr 3

- **Graficul saptamanal** (vezi *Figura nr 3*) prezinta o *formatiune de tip elipsa* care consta de fapt din mai multe elipse ce poate servi in mod eficient drept nivele curbilinii de suport si rezistenta (*atat pentru variabila pret cat si pentru variabila timp*). Pe grafic putem observa trei elipse: cea interioara cu raza corespunzatoare raportului Fibonacci 1,000 , cea mediana cu raza corespunzatoare raportului Fibonacci 1,125 si cea exterioara cu raza cea mai mare (*corespunzatoare raportului Fibonacci 1,236*).

Prima elipsa a servit drept suport pentru evolutia pietei pe o perioada mai mare de 3 ani (*din iulie 2007 pana in noiembrie 2010*). Elipsa mediana a servit atat ca axa de simetrie pentru evolutia pietei in ultimile luni cat si ca suport si rezistenta. Corectia in care se afla pretul la acest moment a fost stopata de aceasta elipsa la nivelul 14320 ce corespunde unei retrageri de 42% fata de swingul anterior.

Figura nr 4

- **Graficul saptamanal** (vezi Figura nr 4) prezinta un pitchfork ascendent ce descrie evolutia pe termen lung a pietei bumbacului. Corpul principal al acestui pitchfork contextual a actionat ca un canal ascendent pentru evolutia pretului in perioada de timp cuprinsa intre luna noiembrie 2008 si luna octombrie 2010. El a reusit sa stopeze evolutia ascendenta prin intermediul liniei de avertizare nr 4 – ducand astfel la formarea a doua maxime anterioare *in jurul nivelului cheie 16000* – si ulterior a inversat trendul pietei prin intermediul liniei de avertizare nr 13 (*WL-13*) la nivelul cheie 21970. Corectia descendenta curenta a fost deocamdata stopata la nivelul cheie 14380 de catre linia de avertizare nr 1 aflata in vecinatatea corpului principal al pitchfork-ului. Acest nivel poate coincide cu locatia de referinta pentru terminarea undei (iii). Daca acest lucru va fi adevarat atunci unda urmatoare – unda (iv) – va ajunge probabil pana la nivelul cheie 17126 ce corespunde unei retrageri de 38,2% fata de unda (iii). Acest nivel rezulta si din *Principiul Alternantei* undelor Elliott, corespunzand unei retrageri Fibonacci 78,6% in raport cu unda corectiva (ii).

Indicatorul ADX (11) reprezinta instrumentul tehnic preferat al Dnei Dawn Bolton-Smith, unul din membrii fondatori ai Asociatiei Australiene a Analistilor Tehnici (ATAA). Dansa sustine ca valoarea 11 reprezinta setarea optima pentru indicator. Astfel, pe graficul saptamanal (vezi Figura nr 4) indicatorul ADX (11) scoate in evidenta in mod subtil cateva elemente importante :

- Evolutia curenta a ADX (11) este descendenta, inregistrand la acest moment valoarea 37,51 aflata imediat sub maximul anterior de la nivelul 39,51. Inversarea trendului major al pietei este pe cale sa fie confirmata avand in vedere trecerea recenta a liniei -DMI deasupra liniei +DMI. Ne asteptam de asemenea ca linia principala ADX sa continue miscarea descendenta pana sub pragul de la nivelul 25. Este interesant de notat faptul ca incrucisarea liniilor -DMI si +DMI a urmat unei scaderi progresive a liniei principale ADX care a dus la penetrarea nivelurilor succesive 48, 41 si 39,51 – niveluri care au servit ca *maxime anterioare pentru ADX* (vezi Figura nr 6 din prima parte a acestei serii de articole).

TIP: Monitorizarea atenta si continua a evolutiei pietei este unul dintre secretele traderilor profesionisti, la care se adauga *Principiul Proportionalitatii, Principiul Egalitatii, Principiul Alternantei si identificarea posibilitatilor de crestere a numarului de contracte (Engleza - Add-on) ...* elemente ce pot fi dezbatute si predate in viitor in cadrul revistei australiene YTE !

O monitorizare atenta prin analiza barelor de pret si aplicarea celor mai eficienti indicatori va permite luarea celor mai bune decizii de tranzactionare. Pana la acest moment analiza noastra scoate in evidenta faptul ca trendul major este inca ascendent si ne asteptam la un rikoșeu al linii principale ADX pe linia de trend TL-1 in zona 35-36.

- Indicatorul ADX (11) este un instrument ideal pe al carui grafic pot fi trasate linii de trend si/sau pitchfork-uri consecutive la fel cum efectuam pe graficul pretului. Interpretarea in paralel a celor doua grafice ne va ajuta extrem de mult in procesul decizional.

Figura nr 5

- Graficul zilnic (vezi Figura nr 5) prezinta acest *pitchfork descent regional* in asociere cu undele Elliott.

Piata se indreapta la acest moment catre zona terminala a unei impulsive (iii) ce satisface urmatoarea relatie: $w(iii) = 200\% * w(i)$. Astfel, exista o probabilitate ridicata ca unda corectiva (iv) sa fi inceput deja. Daca nu este asa va trebui sa refacem aceste calcule... *Principiul Alternantei* dintre undele (ii) si (iv) conduce la concluzia ca unda (iv) trebuie sa se retraga in zona 17120-244 – unde nivelul cheie 17120 corespunde unei retrageri de 38,2%. *Dar ce putem spune despre timp ?* Si aici putem aplica acelasi principiu; unda (iv) trebuie sa respecte urmatoarea relatie: $[durata\ de\ desfasurare\ a\ undei\ (iv)] = n * (durata\ de\ desfasurare\ a\ undei\ (ii))$ unde

$n=1,2,3, \dots$ Astfel, durata de desfășurare a undei (iv) va fi egală cu cel puțin 100%, 200% sau chiar 300% din durata undei (ii), care a fost de 16 bare.

Este interesant de notat faptul că unda (ii) are o durată de 16 bare, lucru care ne permite să estimăm duratele probabile ale undei (iv) ca fiind :

- 22 mai [unda (iv) = 1.00 * unda (ii) = 16 bare] ;
- 07 iunie [unda (iv) = 2.00 * unda (ii) = 2*16 = 32 bare] ;
- 23 iunie [unda (iv) = 3.00 * unda (ii) = 3*16 = 48 bare] ;

(datele marcate pe graficul din Figura 5 sunt în formatul luna/zi/an)

Concluziile estimărilor realizate prin intermediul Analizei Tehnice:

După cum știm, există două abordări prin care putem intra într-o tranzacție : *abordarea agresivă* și cea *conservatoare*. Noi pledăm mai degrabă în favoarea celei de-a doua. Fiind *conservator* în trading înseamnă o atenție mai mare acordată conservării capitalului inițial, un management mai eficient al riscului, chiar dacă în final rezultatele ar putea fi mai modeste decât cele obținute printr-o abordare agresivă !

În analiza pieței bumbacului am ajuns la concluzia că nu există semnale clare de schimbare a trendului, sau cu alte cuvinte nu există '*dovezi solide în favoarea inversării*'. Abordarea de tip *Top-Down* ne arată chiar că există o probabilitate ridicată ca piața bumbacului să se mențină pe trendul ascendent, iar elementele de analiză fundamentală nu ne pot convinge de contrariu...

Abordarea tranzacționării din perspectiva unui începător

Un trader începător cu o *abordare agresivă* ar intra *Long* deasupra nivelului corespunzător maximului anterior (15912), fără a lua în considerare alte condiții. De asemenea acesta ar intra într-o poziție *Short* imediat ce prețul scade sub valoarea minimă a ultimei bare săptămânale, respectiv sub nivelul cheie 13697. Ambele tranzacții vor fi executate mai mult ca sigur cu fixarea unui Stop Loss automat.

Un trader începător *conservator* ar intra *Long* când prețul depășește, *cu câțiva pași de cotare*, maximul anterior (15912) dar ar aștepta închiderea barei de spargere a acestui nivel. Tranzacția ar avea nevoie de încă două condiții pentru a putea fi efectuată :

- Deschiderea barei ulterioare spargerii să aibă loc deasupra închiderii barei de spargere ;
- Volumul barei de spargere să fie de cel puțin două ori mai mare decât volumul mediu pe o perioadă de cinci bare.

Dacă nu sunt îndeplinite aceste condiții traderul conservator va aștepta următoarea retragere (*Engleza - Pullback*)! În plus tranzacția va conține în mod obligatoriu un Stop Loss automat, introdus de la început în memoria platformei de tranzacționare. Dimensiunea standard a Stop Loss-ului este cuprinsă între 1,5 și 2,5 valori ale indicatorului de Volatilitate Medie (14) a pieței [*Engleza - Average True Range (ATR)*] corespunzător orizontului de timp operational. Noi considerăm drept condiție indispensabilă fixarea Stop Loss-ului sub sau deasupra unui reper tehnic al trendului ascendent/descendent în direcția caruia tranzacționăm.

Pozitia *Short* va fi initiata doar daca exista dovezi solide ale inversarii de trend. In cazul graficului analizat asta ar necesita aparitia urmatoarelor semnale:

- Spargerea *nivelul cheie 11691* ce corespunde minimului ultimei bare din decembrie 2010 pe graficul lunar urmata de strapungerea *nivelului cheie 11113* de pe graficul saptamanal (ce reprezinta o locatie excelenta pentru suplimentarea numarului de contracte *Short*). Este important de mentionat faptul ca scaderea sub *nivelul cheie 13755* – nivelul minim al ultimului swing descendent (*unda iv*) pe graficul zilnic – ar putea determina o parte din traderi sa intre *Short* la acest nivel, inainte de a se ajunge la nivelul *cheie 11691*. Din punctul nostru de vedere o astfel de tranzactie ar putea fi initiata doar daca... Stop Loss-ul ar avea o valoare foarte mica (*doar cativa pasi de cotare deasupra unui nivel solid de rezistenta*) si barei de spargere a *nivelului cheie 13755* i-ar corespunde un volum descendent adecvat.
- Aparitia unui *reper corectiv* pe formatiunea parabolica exterioara – *vezi graficul din Figura nr 5* – va duce cu siguranta la cresterea probabilitatii trendului descendent. In acest sens recomandam atentie marita pentru identificarea unui cluster la *nivelul cheie 11113*. Fiind deja intr-o tranzactie *Short* la acest moment, identificarea unui astfel de cluster ne ofera ocazia initierii unei *noi tranzactii Short (Engleza - Add-on)*.

Abordarea tranzactiei de catre un cultivator de bumbac

Cei aproximativ 900 de cultivatori de bumbac din Australia aveau la dispozitie cateva variante prin care puteau evita inregistrarea unor pierderi datorate unei recolte compromise. Acestia puteau vinde bumbacul unui comerciant sau unui prelucrator inainte de procesare.

Vanzarea poate avea loc in cateva moduri:

- Vanzarea directa pe piata, contra cash, la pretul *spot* al zilei;
- Transferarea unei parti a productiei catre a fond comun sezonal, unde un agent se va ocupa de vanzare, utilizand piata Cash si Options;
- Vanzarea directa printr-o intelegere privata, la un pret convenabil ambelor parti;
- Utilizarea unui contract *Forward* incheiat intre un producator si un cumparator (*un comerciant local sau o companie internationala, in functie de dimensiunea recoltei*). Acest contract defineste in mod clar calitatea, cantitatea si pretul agreat, ceea ce-i permite cultivatorului sa cunoasca pretul la care va vinde recolta viitoare chiar inainte de a planta semintele de bumbac.

Totusi, exista foarte putini cultivatori de bumbac care sa tranzactioneze *contracte Futures ce au ca suport bumbacul* pe o bursa cum este New York Board of Trade (NYBOT), redenumita ICE Futures in septembrie 2007, sau pe NYMEX, acolo unde un trader specializat poate cumpara, vinde sau face hedging cu instrumentele financiare cu acest suport. Motivul major al absentei cultivatorilor de bumbac pe aceste piete consta in lipsa calificarilor in domeniul analizei fundamentale si tehnice. In majoritatea cazurilor, hedging-ul practicat de cultivatori se limiteaza doar la *contractele Forward* descrise anterior.

Din pacate acesta este o problema serioasa, deoarece un *contract Forward* incheiat intre un producator si un cumparator nu poate proteja cultivatorul *decat atunci cand exista o recolta* ce satisface conditiile agreate de calitate, cantitate si pret... *Dar ce se intampla cand recolta este distrusa de inundatii sau seceta?*

Ei bine, asta e o cu totul alta poveste! Singura solutie in cazul inundatiilor despre care am vorbit anterior consta in tranzactionarea unor produse derivate (*contracte Futures sau Optios cu suportul bumbac*) care satisfac cel mai bine nevoile fiecarui cultivator in parte.

Daca *contravaloarea recoltei a fost deja incasata* inainte de inundatie, fermierul va avea la dispozitie capitalul necesar pentru a specula in piata *contractelor Futures, chiar daca recolta este compromisa*. Acesta speculatie trebuie facuta imediat dupa ce apare stirea legata de dezastrul natural care a afectat recolta. Astfel fermierul va beneficia enorm de pe urma efectului de levier pus la dispozitie de piata instrumentelor derivate. O astfel de speculatie poate fi realizata prin intermediul urmatoarelor instrumente financiare:

- *Contracte Futures*, prin tranzactii *Long* sau *Short* in functie de directia trendului dominant al pietei, aplicand un management strict al capitalului si al riscului – vezi paragrafele anterioare pentru descrierea unor tranzactii posibile;
- *Optiuni de tip Long*, prin tranzactionarea optiunilor *CALL*, in cazul unei pietei aflate in trend major ascendent;
- *Optiuni de tip Short*, prin tranzactionarea optiunilor *PUT*, in cazul unei pietei aflate in trend major descendent;
- *Optiuni Long & Short* combinate – numite *SPREADS* – asociate sau nu cu contracte *Futures*. Aceasta combinatie nu doar protejeaza o pozitie *Long* sau *Short* pe contractele *Futures*, ci poate deveni o sursa aditionala de profit atunci cand sunt utilizate instrumente de tip *credit spreads*, in special in pietele in consolidare.

Astfel, un cultivator de bumbac educat in domeniul pietelor de capital poate recupera nu doar intreaga valoare a recoltei compromise ci mult mai mult! Cum poate fi realizat acest lucru cu adevarat? Ei bine, in prima faza prin intermediul unor persoane calificate si certificate in tranzactionarea instrumentelor financiare si ulterior chiar de catre producatorul care a fost instruit de catre un mentor experimentat in acest domeniu!!!

Dr. Mircea Dologa, cu sediul in Paris – Franta, este fondatorul website-ului www.pitchforktrader.com, si autorul unei serii de trei manuale profesioniste de trading, traduse in limba romana si a numeroase articole publicate in revistele specializate din Statele Unite, Marea Britanie, Germania, Asia si Australia.

Dr. Mircea Dologa publica un raport saptamanal intitulat «*World Charting Report*» care contine grafice ale indicilor internationali, ale pietei FOREX si ale indicilor si actiunilor tranzactionate pe piata de capital din Romania. Cei care doresc sa-l primeasca gratuit impreuna cu extrase din manuale, pot sa trimita un email la: mircdologa@yahoo.com.

Acest material va fi publicat si in sectiunea de educatie Academica a SSIF GOLDRING SA <http://www.goldring.ro/academica.html>, unde puteti gasi si alte articole destinate educatiei investitorilor